

Landbrugsstyrelsen
Sendt til: euogerhverv@lbst.dk
J.nr. 20-0162-000006

19. maj 2020

Friluftsrådets høringssvar vedrørende bekendtgørelse om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning

Friluftsrådet takker for muligheden for at afgive høringssvar til bekendtgørelse om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning.

Rydning af tilgroede arealer og afgræsning kan bidrage til en rigere og mere mangfoldig natur i Danmark og derigennem også bedre friluftsliv og naturoplevelser. Derfor bakker Friluftsrådet også op om det grundlæggende formål med tilskudsordningen.

Det er miljøministerens generelle ambition, at naturen skal være for alle. Og det er også Friluftsrådets ambition. Det er helt afgørende, at befolkningen kan komme ud og være i og opleve naturen. Det giver både velfærd og opbakning til mere og bedre natur.

Når naturområder i Danmark skal afgræsses, er det derfor afgørende, at befolkningen fortsat kan bruge naturområderne på samme måde som før, de blev heget og afgræsset. Derfor er det også vigtigt, at der sikres gode muligheder for at etablere adgang til naturområderne gennem låger og led med videre i tilskudsordningerne, der fremmer græsning. Derudover er det vigtigt, at befolkningen informeres om, hvordan de hensigtsmæssigt kan færdes i de hegnede områder, hvor der går store græssere. Det for at manglende information ikke bliver en mental barriere for befolkningens adgang til områderne. Nødvendigheden heraf er blandt andet beskrevet i Caspersen og Jensen (2020)¹. På den baggrund foreslås nedenstående præciseret i bekendtgørelsen.

§12

Under paragraffen med forpligtelser bør det tilføjes, at befolkningen skal have samme muligheder for at færdes i området efter etableringen af heget, som før heget blev etableret. Tilskudsmodtager skal således være forpligtet til at opretholde samme adgangsmuligheder til området, som før naturområdet blev heget, så offentlighedens adgang ikke forringes af projekterne. Dermed skal der etableres de nødvendige gennemgange i heget til, at adgangsmulighederne ikke forringes væsentligt. Det gælder både antal og typer af gennemgange.

Derudover skal det i paragraffen med forpligtelser tilføjes, at tilskudsmodtager skal opsætte information ved indgangene til de hegnede områder om, hvordan man færdes hensigtsmæssigt i områderne, så konflikter mellem store græssere og brugere af naturområdet minimeres. Inspiration til information kan findes i tidligere nævnte rapport fra Caspersen og Jensen.

---

¹ Caspersen, O. & Jensen, F. 2020. Friluftsliv og græssende dyr i naturplejen – Notat om mulige konflikter ved mødet mellem besøgende og dyr

§14

Under paragraf 14 i bekendtgørelsen er det ikke entydigt, om udgifter til hegn omfatter den nødvendige etablering af låger, led, færiste, stenter mv. Ifølge bilag 1 til bekendtgørelsen er det tilsyneladende muligt, men det bør også fremgå klart af selve bekendtgørelsen, så der ikke opstår tvivl herom blandt ansøgere. I det omfang at det ikke allerede er tænkt ind som en mulighed, bør det gøres muligt.

I forlængelse af bemærkningerne til § 12 bør det også tilføjes i bekendtgørelsen under § 14, at udgifter til opsætning af information om hensigtsmæssig færdsel i områderne er tilskudsberettigede omkostninger. Hvor det er nødvendigt, bør dette også præciseres i bilag 1.

Med venlig hilsen

Jes Lind Bejer
Naturpolitisk konsulent

Danmarks Nationalparker

20. maj 2020

Til Landbrugsstyrelsen

Fælles høringssvar fra Danmarks Nationalparker til udkast til bekendtgørelse om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse af græsning, jf. styrelsens j.nr. 20-0162-000006.

Danmarks fem nationalparker afgiver hermed et fælles, koordineret høringssvar til ovennævnte udkast til ny bekendtgørelse om tilskud til rydning og hegning m.v.

Nationalparkerne vil gerne kvittere for et godt udkast til bekendtgørelse, der vil sikre lodsejerne i nationalparkerne væsentligt bedre muligheder for tilskud til disse foranstaltninger. Den nye bekendtgørelse kan således bidrage til at understøtte muligheden for at gennemføre en væsentlig del af formålet med nationalparkerne: at bevare og udvikle den biologiske mangfoldighed i områderne.

Nationalparkerne har følgende bemærkninger:

- vi finder det meget uhensigtsmæssigt, at der som udgangspunkt ikke kan indgå arealer med skov eller arealer beliggende i skov i et projektområde. Vi er opmærksomme på, at dette skyldes begrænsninger i EU's Landdistriktsforordning. Vi vil derfor stærkt opfordre Miljø- og Fødevareministeriet til at arbejde for en ændring af forordningen, så det bliver muligt at yde tilskud til at forberede arealer til afgræsning i et område, der både indeholder skov og lysåben natur, da der ofte er knyttet helt særlige naturkvaliteter til græsning i skov og skovbryn
- det bør i den forbindelse præciseres i hvilket omfang små skovbevoksede arealer kan indgå i et projektområde, der omfattes af tilskudsmulighederne i den nye bekendtgørelse, jf. også Miljø- og Fødevareministeriets udkast til bkg. om tilskud til sammenhængende arealer, hvor 0,5 ha skovtilgroede arealer angives som en grænse
- i fortsættelse heraf savner vi en præcisering af forholdet til ordningen vedr. tilskud til skov med biodiversitetsformål, jf. bkg. 542/2020, herunder i hvilket omfang, det vil være muligt at sammenkoble hegninger, der modtager tilskud fra begge ordninger.
- at pointsystemet til brug for prioritering af overdrev udenfor Natura 2000 bør justeres (pkt. 2 i bilag 2), så projekter i nationalparkerne på arealer med overdrev / HNV score på minimum 5, prioriteres højere end projekter på overdrev uden for nationalparkerne

- det bør vurderes, om faste forekomster af f.eks. arter omfattet af naturdirektivernes eller rødlistede arter (ej Natura 2000-arter) på et areal i sig selv kan være tilskudsudløsende, alternativt give tillægspoint i en prioritering.

Vi forudsætter i øvrigt, at bekendtgørelsen ikke er til hinder for, at nationalparkerne kan understøtte tilskudsberettigede projekterne ved f.eks. at finansiere:

- fjernelse af udtjente trådhegn inden opsætning af nyt hegn med tilskud
- rydninger på arealer, der ligger i umiddelbar tilknytning til det tilskudsberettigede areal, og som påtænkes forvaltningsmæssigt koblet sammen, jf. foregående pointe.
- landbrugskonsulenters hjælp til at udarbejde ansøgninger om tilskud og indsende anmodninger om udbetaling af tilskud.

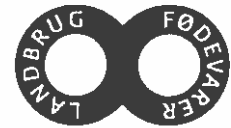
Vi ser frem til, at nationalparkerne også fremover tilgodeses i forbindelse med støtteordninger til fremme af biologisk mangfoldighed. Nationalparkerne ønsker endvidere, at der fortsat arbejdes for en gruppefritagelse fra de minimis-reglerne for tilskud fra nationalparkerne til naturfremmende drift og anlæg, hvor de EU-baserede ordninger ikke dækker, jf. miljøministerens tilkendegivelse i svar af 19. februar 2020 til Miljø- og Fødevarerudvalget, jf. MOF Alm. del - endeligt svar på spørgsmål 473.

På vegne af de fem nationalparker

Med venlig hilsen

Marianne Lund Ujvári

Sekretariatschef, Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Miljø- og Fødevarerministeriet
Landbrugsstyrelsen
EU- og Erhverv
euogerhverv@lbst.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til rydning og hegning af naturarealer.

Landbrug & Fødevarer har modtaget ovenstående i høring med frist den 22. maj 2020 og har følgende bemærkninger, der også afspejler fagligt indspil fra SEGES.

IT-systemer der virker og hurtige udbetalinger

Indledningsvist vil vi gerne pege på, at det er afgørende, at der er en hurtig og effektiv sagsbehandling af ansøgninger om tilsagn, evt. ændringer undervejs og udbetalinger. Det er meget problematisk, når IT-udfordringer betyder, at lodsejere med eksisterende tilsagn ikke har mulighed for at indsende udbetalingsanmodninger eller ændringsanmodninger.

L&F vil også her gerne gentage opfordringen til, at der fra Landbrugsstyrelsens side laves en generel kommunikation om de ordninger, hvor man pt. ikke kan indsende ansøgninger om ændringer eller udbetalinger. Vi har indtil videre hørt om sådanne problemer på miljøteknologi 2019 og rydnings- og hegningsordningen, men ved ikke om det også rammer flere ordninger. Det bør både være direkte information til de berørte ansøgere, information på ordningsspecifik side under tilskudsguiden på Landbrugsstyrelsens hjemmeside samt en generel faglig nyhed, så der er overblik over hvilke ordninger, det rammer.

Det er en meget stor udfordring for tilsagnshaverne, når IT-problemer begrænser mulighederne for at søge om udbetaling og dermed afslutte projekter. Vi vil opfordre til, at der etableres en plan B-løsning uden om IT-systemet, der fejler. Man bør kunne søge om udbetaling og afslutte projekter på trods af at IT-systemet er ufuldstændigt. Det bør ikke komme landmanden til last. I skal også være opmærksomme på at opretholdelsesperioden for et projekt først gælder fra den dag, I har udbetalt penge. Så ud over at presse landmandens likviditet ved at forlænge ventetiden på udbetaling, så er I også med til at forlænge opretholdelseskravet. Det er ikke rimeligt.

Vi vil opfordre til at man indskriver ambitiøse udbetalingsmål i vejledningen til ordningen.

Om håndtering af kontrol

Det er vigtigt, at der er klarhed for ansøgere om hvordan kontrol vil blive gennemført. Landbrugsstyrelsen har tidligere indikeret, at der vil ske uvarslet kontrol af ordningen, da der indgår mobile elementer. Men i og med størstedelen af et hegningsprojekt ikke er mobilt, så mener L&F ikke at det er begrundet, at kontrollen skal være uvarslet. Under alle omstændigheder vil L&F opfordre til en klar kommunikation om håndtering af kontrol.

Hvis man fra Landbrugsstyrelsens side fastholder at gennemføre kontrollen uvarslet, så vil vi opfordre til at man godt kan få et kortere varsel på fx 24 timer ved uanmeldt kontrol, så man som landmand kan nå forberede sig på et kontrolbesøg uden at formålet med den uanmeldte kontrol forspildes.

Øvrige bemærkninger

I bekendtgørelsen er den tidligere mulighed for tilskud til etablering af naturlig hydrologi fjernet. Dette er uheldigt fordi NOVANA overvågningen har vist, at genetablering af naturlig hydrologi er et godt virkemiddel ifht sikring/forbedring af biodiversitet. Der mangler en begrundelse for, hvorfor ordningen helt udgår.

For så vidt angår bekendtgørelsens bestemmelser vedr. rydning, finder Landbrug & Fødevarer, at det vil være hensigtsmæssigt at revurdere ordningen i sin nuværende form – både af hensyn til målet om opnåelse af bedre tilstand for natur og biodiversitet og i forhold til lodsejernes muligheder for at lave den mest hensigtsmæssige forvaltning af arealet.

I forhold til biodiversiteten viser at ny forskning fra Danmark største biodiversitetsprojekt "Biowide", at gamle krat kan indeholde en meget høj og unik biodiversitet lige som gamle træer, 'savannetræer' og fodposer kan have tilknyttet meget høj tilknyttet biodiversitet. Derfor kan det være i modstrid med ordningens formål om at fremme biodiversiteten, hvis midler fra ordningen bruges til at rydde værdifulde bevoksninger, selvom det er med det formål at klargøre arealet til græsning. Risikoen øges særligt ved, at der er krav om, at der kun gives midler til rydning af projektarealer der har være tilgroede før 2004; altså er der særligt fokus på rydning af ældre krat og bevoksninger, som sandsynligvis har en højere tilknyttet biodiversitet end tilgrøninger af yngre dato.

Samtidig kan rydning som den sker i dag være med til at vanskeliggøre overholdelsen af efterfølgende krav om rydningspligt på arealerne.

På denne baggrund skal Landbrug & Fødevarer foreslår, at man i dialog med erhvervet og andre interessenter overvejer supplerende muligheder for at give tilskud til at begrænse opvæksten på de omfattede arealer – fx i form af delvise rydninger eller rydning over en længere periode ved brug af græssende dyr.

Der kan i lighed med tidligere år ikke søges om tilskud til forberedelse til afgræsning i skovarealer, selvom denne naturtype er et helt oplagt mål for græsning. Der bør arbejdes på at finde mulighed for at inkludere skovarealer.

I lighed med tidligere er der holdt fast i et pointsystem til brug for prioritering. Vi finder det problematisk, at rydningsprojekter giver en højere pointscore end projekter, der kun indeholder forberedelse til afgræsning. Dette kan potentielt fjerne fokus fra afgræsning af arealer, der allerede er i en god tilstand, og skabe et incitament til rydning af arealer, selvom dette ikke nødvendigvis er biodiversitetsfremmende, og bevoksningerne potentielt kan bidrage med en højere biodiversitet, hvis de holdes åbne udelukkende med græssende dyr. Vi opfordrer til en ændring af pointsystemet, så det i højere grad belønner afgræsning end rydning.

Det bemærkes desuden, at der kun tildeles point til afgræsning af rigkær, kildevæld og overdrev. Kildevæld kan være skrøbelige habitater, hvor græsning i nogle tilfælde kan være problematisk. Alligevel vægtes græsning af kildevæld højere end græsning af overdrev, som er en naturtype, der kun eksisterer i kraft af græsning. Samtidig kan det undre, at andre naturtyper, som har stor gavn af græsning, fx hede, skov, fattigkær og strandeng, slet ikke tilgodeses med det nuværende pointsystem. Med det nuværende pointsystem udelukkes de mange lodsejere, der ejer værdifulde naturarealer med de ovennævnte naturtyper, derfor fra at søge ordningen. Vi anbefaler en ændring af pointsystemet, så der i højere grad gives mulighed for at søge tilskud til pleje af andre naturtyper.

I lighed med den tidligere version af bekendtgørelsen er der holdt fast i brug af standardomkostninger til klargøring til afgræsning. Indførelse af standardomkostninger medfører en lettere proces for ansøger, men øger samtidig risikoen for, at økonomi og kvalitet ikke vil komme til at harmonere ved udførelsen af fremtidige projekter.

Der er sket en prisjustering på +1 kr./m for begge hegnstyper hvilket stemmer overens med standardomkostningerne for etablering af hegn d.d. Prisen for henholdsvis vandforsyning, el og fangfold er ligeledes justeret. Der er lavet en mere specifik liste over typerne af vandforsyning og prisene er justeret herefter. Det bemærkes, at der ikke er formuleret nogen kvalitetsstandard for hegnene.

Hegn er altid dyrest i vanskeligt terræn, både i kuperede arealer eller meget fugtige arealer, hvor der ikke kan køres med almindelige maskiner. Ud fra vores erfaringer vil omkostninger til hegning i denne type arealer ikke blive dækket 100 % med de foreslåede standardomkostninger. Det er derfor overordnet set vores indtryk, at der med indførelsen af standardomkostninger vil komme til at mangle finansiering, hvis der skal opføres kvalitetshegn. Det forekommer desuden ikke hensigtsmæssigt, at 'vanskelige' arealer stilles dårligere end mere tilgængelige arealer

Krav til placering af mobile elementer i vinterhalvåret er uklar. Herunder er det uklart, om der er krav om, at de skal stå ude på arealet hele året. Dette krav ville være uhensigtsmæssigt, da det vil forkorte udstyrets levetid. Krav bør derfor specificeres.

I den tidligere bekendtgørelse var der mulighed for, at tilsagnshaver kunne bruge den fangfold han havde fået tilskud til igennem ordningen på hele sin bedrift. Denne mulighed er nu fjernet. Denne restriktion synes uhensigtsmæssig og bør ændres, da det kan påvirke dyreholderens motivation negativt for at indgå i projektordningen.

Prioritering af projektarealer

Nationalparker er som noget nyt medtaget i prioriteringen af projektarealer. Der savnes dog en begrundelse for, hvorfor arealer i nationalparker skal prioriteres frem for andre naturområder. Samtidig er det uklart, hvordan projektarealer i nationalparker i så fald skal prioriteres ift. øvrige arealer ift. tilskud til pleje af græs- og naturarealer ift. af også at opnå 5-årigt tilskud til græsning.

Landbrug & Fødevarer bakker op om at flest muligt naturarealer kan få tilskud til plejetiltag til fremme af natur og biodiversitet. I den forbindelse er bør der som udgangspunkt ske en målretning af midler således at de mest værdifulde arealer prioriteres højest. I den forbindelse finder vi, at det nuværende pointsystem / prioriteringssystem er unødvendigt kompliceret og skal i den forbindelse forslå, at der sker en gentænkning af pointsystemet, der tager udgangspunkt i at sikre en effektiv og målrettet indsats på de mest værdifulde arealer først evt. med udgangspunkt i arealernes HNV-score.

Specifikke bemærkninger

§7 stk. 4. nr. 2:

Ifølge bekendtgørelsen skal ansøger indsende dokumentation for, at skov er nødvendigt som ly og læ for græssende husdyr. Det er problematisk, at ordningen ikke tilgodeser muligheden for at græsse skov og lysåbne arealer sammen.

Der er krav om, at alt ryddet materiale skal fjernes fra arealet.

Dette krav er uheldigt, set i lyset af den store biodiversitet, som er knyttet til dødt ved. Der bør derfor gives dispensation til, at ryddet materiale kan deponeres i bunker til gavn for biodiversiteten. Gyvel og andre invasive arter er naturligvis en undtagelse, og bør altid fjernes.

Med venlig hilsen

Mette Trudsø Kruse
Chefkonsulent

Team EU

D +45 3339 4260
M +45 3058 2153
E MTK@if.dk

euogerhverv@lbst.dk

Høringssvar vedr. j.nr. 20-0162-000006

Høringssvar vedr. j.nr. 20-0162-000006

17. MAJ 2020

Følgende kommentarer til overvejelse i færdiggørelsen af bekendtgørelsen.

SKOV, NATUR OG BIOMASSE

§1 – med overdrev – henvises der så til arealer efter Naturbeskyttelseslovens §3 som de er tilgængelige i IMK? Findes kort over nationalparker i IMK? Nævnes først i bilag 2 (om prioritering)

ROLIGHEDSVEJ 23, 1958
FREDERIKSBERG C

§7 – ”2) Arealer med skov eller beliggende i skov, herunder brandbælter.” – hvorledes defineres skov? Der er ikke en nationalt dækkende kortlægning af skov med en fast definition af skov. Danmarks Skovstatistik anvender den internationale definition (FAO), men denne er ikke implementeret i de tilgængelige offentlige kortlag. Se bl.a. definition i publikationen ”Skovstatistik 2018”

TLF 35331699

DIR

MOB 20300969

https://static-curis.ku.dk/portal/files/237702036/Skovstatistik_2018_2_udgave_web.pdf

VKJ@IGN.KU.DK

www.ign.ku.dk

§ 30. ”Landbrugsstyrelsen forestår den fysiske og administrative kontrol, samt den efterfølgende regnskabskontrol af projekter, der modtager tilskud.”

REF: VKJ

SAG: 061-0003/17-5070

Hvilken kontrol udføres ift. implementeringen og areal angivelse?

Med venlig hilsen

Vivian Kvist Johannsen
Seniorforsker, Sektionsleder

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Justitsministeriet har 24. april 2020 modtaget Miljø- og Fødevarerministeriets høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning.

Justitsministeriet kan ikke umiddelbart konstatere, at udkastet giver anledning til spørgsmål vedrørende Justitsministeriets område. Hvis der imidlertid er bestemte spørgsmål i relation til udkastet, som Miljø- og Fødevarerministeriet ønsker, at Justitsministeriet forholder sig til, bedes dette snarest muligt præciseret over for Justitsministeriet.

Justitsministeriet foretager sig på det foreliggende grundlag ikke yderligere i anledning af høringen.

Med venlig hilsen

JUSTITS MINISTERIET
Lovkvalitetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: +45 7226 8849
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Large redacted block]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Landbrugsstyrelsen har den 24. april 2020 sendt bekendtgørelse om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgrænsning i høring.

Ministeriernes forpligtelse til at høre Rigsrevisionen er fastlagt af rigsrevisorloven, §§ 7 og 10 (Lovbekendtgørelse nr. 101 af 19/01/2012) og angår revisions- og/eller regnskabsforhold, der kan have betydning for Rigsrevisionens opgaver.

Vi har gennemgået bekendtgørelsen og kan konstatere, at den ikke omhandler revisions- eller regnskabsforhold i staten eller andre offentlige virksomheder, der revideres af Rigsrevisionen.

Vi har derfor ikke behandlet henvendelsen yderligere.

Med venlig hilsen

Mette E. Matthiassen
Ledelsessekretarialet

Landgreven 4
DK-1301 København K

Tlf. +45 33 92 84 00
Dir. +45 33 92 85 73
mem@rigsrevisionen.dk

www.rigsrevisionen.dk

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

FRI takker for muligheden for at afgive høringssvar på ovenstående høring.

Vi har ingen bemærkninger til den, da den ikke direkte påvirker rammebetingelserne for rådgivende ingeniørvirksomheder.

Med venlig hilsen

Ulrik Ryssel Albertsen

Erhvervspolitisk Chef
Foreningen af Rådgivende Ingeniører

[Redacted]

